

צבא

מסיבת הניצולים

העובדים ושבים ברחובות עיירת העולים דימונה עצרו בהשתאו. מעל לראשם טירטר וירד הליקופטר של חיל-האוויר הישראלי. טייס ההליקופטר תימרן בין בתי העיירה עד שהצליח לנחות בשדה בור, לא הרחק מהבתים הראשונים של הישוב. מתאם טייס קפץ חייל, לבוש מדי חיל-האוויר ו- מיהר אל מרכז העיירה. בידי נשא הזמנה נתונה במעטפה. הכתובת היתה: הגברת פאולין חנן, דימונה.

כמינו הזמנות דומות הביאו בשבוע ש- עבר מספר אורחים לבושי אזרחי, לאחד האולמות הנאים של בסיס חיל-האוויר אי- שם. היתה זו מסיבה שאורגנה יחדית הליקופטרים של חיל-האוויר, לאלה שטייסי

ואני איבדתי את הכרתי. התעוררתי בבית החולים רמב"ם כשרחל-ישראלה כבר גולי- דה. שמה רחל על שם אמי וישראלה על שם טייסי ישראל שהצילו את חייה וחיי.

פחות התרגשות מן הכנס וגם מפרשת הצלתו גילה סגן אהרון. "זה היה אחרי מבצע סיני", סיפר אהרון, "יצאנו לסיור צפונית מזרחית לאל-עריש, נסענו בשיירה עם אבטחה. לפני נסע גייס מן האבטחה. אני ישבתי עם עוד מספר חיילים בקומנדוקר. פתאום שמענו התפוצצות חזקה והרעפנו באויר. הגלגל האחורי של המכונית עלה על מוקש פלסטי כפול, והקומנדוקר התהפך. אני ישבתי ליד הנהג וזה היה מזלי. שני החיילים שישבו מאחורי נהרגו במקום."

"היה לנו מכשיר-קשר והתקשרנו מיד עם היחידה. עשר דקות אחרי-כן הופיע הליקופטר. המקום היה קשה מאוד לנחיתה והחששנו שהוא לא יוכל לרדת. איתנו לו

ניצולים קאופמן (מרכז) ומשפחת חנן

מציל ותולדת-הצלה רחל-ישראלה מלבנים ומממקי קניונים

היחידה הצילו את חייהם משך קיומה הקצר ביחס. סיפרה פאולין חנן (36), אשה נחמדה ו- שופעת-חיים, על זכרונותיה מאותו יום בו הציל טייס הליקופטר נועז את חייה: "יצאנו את מצרים לאתונה בכונה לעלות משם לישראל. הייתי בימי הרויני האחרונים. ידענו על האניה סטירמיס, אף-על-פי ש- ידעתי כי אני עלולה עוד ללדת בדרך. רצינו מאד שילדנו הראשון יוול בארץ. ביום השני לנסיעה, זה היה ערב שבת, החלו הכאבים. רופא האניה טען שלידה באניה עלולה לסכן את חיי. הוא שלח מבקרים בזה אחר זה לחיפה. המברק הרא- שון נשלח על ידו בבוקר. ההליקופטר הגיע בשעה שלוש אחרי-הצהריים."

סיפרה פאולין חנן (36), אשה נחמדה ו- שופעת-חיים, על זכרונותיה מאותו יום בו הציל טייס הליקופטר נועז את חייה: "יצאנו את מצרים לאתונה בכונה לעלות משם לישראל. הייתי בימי הרויני האחרונים. ידענו על האניה סטירמיס, אף-על-פי ש- ידעתי כי אני עלולה עוד ללדת בדרך. רצינו מאד שילדנו הראשון יוול בארץ. ביום השני לנסיעה, זה היה ערב שבת, החלו הכאבים. רופא האניה טען שלידה באניה עלולה לסכן את חיי. הוא שלח מבקרים בזה אחר זה לחיפה. המברק הרא- שון נשלח על ידו בבוקר. ההליקופטר הגיע בשעה שלוש אחרי-הצהריים."

סיפרה פאולין חנן (36), אשה נחמדה ו- שופעת-חיים, על זכרונותיה מאותו יום בו הציל טייס הליקופטר נועז את חייה: "יצאנו את מצרים לאתונה בכונה לעלות משם לישראל. הייתי בימי הרויני האחרונים. ידענו על האניה סטירמיס, אף-על-פי ש- ידעתי כי אני עלולה עוד ללדת בדרך. רצינו מאד שילדנו הראשון יוול בארץ. ביום השני לנסיעה, זה היה ערב שבת, החלו הכאבים. רופא האניה טען שלידה באניה עלולה לסכן את חיי. הוא שלח מבקרים בזה אחר זה לחיפה. המברק הרא- שון נשלח על ידו בבוקר. ההליקופטר הגיע בשעה שלוש אחרי-הצהריים."

דם היה אומר: "אתם שאלשתי לא תתן לי לבצע כו רם פרגאי, צבר ילדו תן שתמיד היה חסר לו כפתור (1) למרות ראייתו הלקויה, עלידי כך שלמד את לוח המבחן בעליפה ובלבד להתקבל לצנחנים - היה גבר במלוא המוכן החדש של המלה. כשנפצע בפעולת קלקיליה (פגע בו כדור שעבר דרך האצבע האוחזת בידית האחזה של ה"עוזי") רק אמר: "חבל, לא יהיה לי איפה לשים את מבעת הושואין." כספר שהוציאו החודש הוריו * לזכרו, הורפסו דכריהם של חבריו; אבל יותר משחבריו מספרים על רם, מספר רם על עצמו. הרשימות הכאות לקוחות מיומן הטיוולים, אותו רשם בחיותו בבית-החולים אחר מבצע קלקיליה, מספרות על כמה ממסעותיו של רם.

ראיתי שהיא לא יותר גרועה ממשחתי החצץ של מדבר צין. היה לי מאוד חבל על הסנדלים ולכן התחלתי צועד יתף. ה- חברה, והמדריכים בראשם, עשו צעקות אר- לם את עצמי אני מכיר וזה לא עזר. פנינו בגיא הגמלים. השעה מתחילה להת- חמם, 10 בערך, ופרגאי היקר מקבל שחור בעיניים ומתחיל לחלום. חולם, חולם ופתאום שומע צעקות וגידופים ואיזה אחות נחמדה מיועזאל רוצה לתת חלריאן. שונא תרופות מושבע אני ועוד ידוע לי שתרופה זו ל- חיזוק הלב היא ולבו חזק כאבן. אינסטינקט טיבית אני מסרב ושוב חולם ומתעורר, ב- אמת מתעורר, על איזה סנדר לאורכו של ים-המלח ולידי יושב קפלנסקי והוא שמח ועליו מה התברר? ידיו פרגאי כמו שהוא נראה בצבעים טבעיים, 80 קילוגרם (כן, עם עצמות) ומאחוריו צרור טיולים - התעלה. בדיוק כך! פשוט התעלפתי. למצדה לא נתנו לי לעלות. היפסתי את מנחם. הוא היה האדם היחיד שהיה מסוגל לדבר אתי בשקט. אותו מצאתי עם איוו נערה אחת ואם אינני טועה מרגולה. באמת הגיע הזמן שאחת תקח אותו בידיים. לא היה לי נעים להפריע לנער זה ופניתי ל- חברה. התברר מיד שאין מספיק אוכל. קפלנסקי ואני, אחר סריקה קצרה במכוניות, הבאנו שמונה קופסאות בשר.

בבוקר כבר השמש מעל לראשינו ואנו מתעוררים והנה כל החברה עומדים במסדר מיוון, מרכז הטיול, גובה שלה שגובה את הבשר מסולקים מהטיול, פנה והלך וכולם אחריו. ואני וקפלנסקי בודדים עלינו על המכונית בדרך לעין-גדי. הטיול התחיל צולע וכנראה שכך ייגמר. על המכונית שלנו אסור היה לנו לנסוע. הנהגים רצו לקחת. אולם אנו גברים ומלה זו מלה. עלינו ב- השכמה על מכונה של הצופים, כמעט ריקה, רק עם אחד ששמר על הפרודוקטים. בדרך הרעב גובר והוא מציע קופסה. אנחנו לא מסרבים. עוד קופסה ולחם ולקניוח - קופסת מישימיש. הכל כרגיל.

בערב, בעין-גדי תפסו איתנו החברה מתנועת הצופים שטענו שגנבו להם שק פרוודוקטים. אולם הפעם באמת לא גנבנו. כנראה שזה אותו בחור והנהגים. למזלי הגיעו באותו רגע החברה ומנחם עם עוד כמה חברה הסבירו להם את המצב בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים. אילולי הוא כנראה שהייתי יוצא משם כגל עצמות. ... טרמפ אדיר למסמיה. קופצים עליו ואנו בדרך. עוברים וואדיות שהריהם רחבים מאוד. ממשיכים לסדום. ביקור במערה, בשתי הנקבות - זו תופעה נהדרת עד כמה המים מסוגלים לעשות צורות. כוח אדיר יש

מעבר להרים ולמדבר אומרות האגדות - ישנו מקום שאיש ממנו חי עוד לא חזר והוא נקרא הסלע האדום!

יצאנו מתיאביב ובידנו 18 גרוש. (המגמה: מסע מתולה עד אילת). טרמפ לחיפה, עכו, כפר-גלעדי. ברוך השם ש- לחברי ישנה שם דודה. ארוחה טובה, מק- לתת ושינה, אולם למתולה לא הגענו. אי- לכה, למחרת יורדים לכביש, לאחר חמש דקות נמאס לי לחכות לטרמפ ואני מחליט שהולכים ברגל... מתולה נראתה מסכנה בעיני, כמו בגלות. וממנה צפונה - ה- חרמון, מה נשגב מלבין הוא בכיפתו. חכה, חכה, עוד נראה...

השגנו טרמפ בטנדר צבאי שעשה סיבוב בין כל המשקים. קפיצה קלה מדרן ואנו בתל-אל-קאדי. פגשנו שם כמה חברה ש- סיפרו שבמים קרים אלה השיא בשהיה תחת פני המים 17 שניות. כמובן שאני בפנים 21 שניות. לאשרי לא היה גבול; אם להודות על האמת, הדם כמעט והפסיק לזרום בי.

את הלילה בילינו בחיפה לאחר טרמפ במכונית משא מוזחלת. ישנו בגן ציבורי, רעבים ועייפים - למי זה איכפת? על הכביש נעצרה איוו מכונה תל-אביב, ללהב. שמחה וששון, לילה בשובל. קבלת הפנים נעימה: משק זה כבר לא גן-ציבורי. למחרת התמזל לנו מזלנו יותר. תפסנו טרמפ במ- כונה של סולל-בונה לאילת. עיני ניזונו בנוף הפראי במשך כל הדרך. עין-חוצוב ומימי הטובים. עוד כמה שעות ואילת נג- לתה לנו ומשמאלה עקבה. את 18 הגרוש שלנו גמרנו. רחיצה בים וחזרה למעלה. את באר-שבע עברנו בחושך. הקור גבר עד לבלי נשוא ולנו שמיכה דקה לכל אחד. חשבתי שאני מת. מעין תל-אל-קאדי היה כלב לעומת זאת. ברחובות זה עבר כל גבול. ירדנו מהמכונה ומתים למחצה נכנסנו למלון אגד. בספסל האחורי. בבוקר השכם, מבוססים עד הגג, אנחנו בבית, אבל איזה צעקות.

כייף על גרביים

שלושה יצאו לדרך עם שקיעה מוגד להטו הרי אדום חלום ישן, מפה ומימיה לקחו הם אל הסלע האדום.

בכנות, לא בשוין, הוא זה שאני הולך יתף. אמנם לא בדיוק יתף אלא עם סג- דלים, ולעתים בעליהם. את המסע הראשון שלי עשיתי כמו ילד טוב עם נעליים, אולם בכדורי הייתי תמיד הולך בסנדלים וכן גם הייתי מסתובב כך בסביבה. את הטיול שלנו להוריה, מנחם (חברו הטוב של רם, מנחם בן-דוד, שנפל עמו בפטרה) לא רצה לעשות עם סנדלים. היסט קצת. אולם אני - עם סנדלים.

לא בכל מקום אפשר. אולם ישנם מקומות שזה ממש תענוג ללכת כך. לאו דוקא ב- חולות. ללכת בין סלעים והרי ירושלים זה טרוף. אולם לרדת או לעלות מצוקים זה האידיאל בכלל. מנחם לא הוריד את נעליו בנקב-אל-יהוד ובעליה מהמכתש ונצחוני שם היה שלם. בהוריה פשוט הרגשתי שעליתי יתף. כשאני מרגיש כל זוי אם הוא יציב או לא, דבר שלא ייתכן או שזה מאד שטחי בעללים.

כל העיר ידעה

ראשון הלך גשש מרים פניו חבט לכוכבים שבמרום. אך המראה אשר ראו עיניו, היה מראה הסלע האדום.

בבוקר, בתווה, היתה מהומה קלה. אני לתומי כמעט ולא שמתי לב. יצאתי עם סנדלים חדשים. מבט קל על הדרך ו-

צבר ושמו רם - הוצאת ההורים - 148 עמודים + אלבום תמונות ומפות.

הגלעד

שהוקם לזכר ארבעת ה- רוגי פטרה, בערבה, ב- מקום אשר ממנו יצאו למסעם האחרון.